№. 195. w Poniedziałek dnia 23. Sierpnia 1847.

# GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Deckera i Spółki.* — Redaktor odpowiedzialny: *N. Kamieński.*

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Berlin. — Pożegnanie stanów, o którém już naprzód tyle mówiono, leży od dni kilku nakoniec przed nami. Wszyscy mieliśmy dość czasu odczytywać je, i tak co do treści, jako i wyrażeń, z największą spokojnością rozbierać.

Pierwsza rzecz, która większéj części czytelników zwróciła na siebie uwagę, była zapewne że to pożegnanie, jest daleko mniéj decydujące, jakby się po poprzedzających je pogłoskach należało było spodziewać, bo ono niezawiera, czego się pełni nadziei ludzie spodziewali, ani pewnego przyrzeczenia, co do periodycznego zwoływania stanów państwa, ani też decydującego odrzucenia petycyi prawnéj stanów, ani bardzo ostréj nagany, co do prowadzenia się deputowanych, a przynajmniéj tych, którzy niechcieli zezwolić na wybór komissyi mającéj pełnomocnictwo w czasie wojny, co wszystko jako konieczną konsekwencyą mowy tronu nasi przeciwnicy starają się wytłumaczyć. W ważnych żywotnych kwestyach rządu, które niejako punkt ciężaru wszystkich układów, i cały cel pierwszego zgromadzenia sejmu narodu składały, pozostawia nas przed nami leżące pożegnanie, przy odpowiedziach najwyższych, niedawno wydanych gabinetowych ogłoszeń, w szczególności zaś z 24. Lipca r. b. w głównym punkcie rozstrzygnienie zostało zawieszone. Pożegnanie to nie jest także drugą mową tronu dla wyjaśnienia wielu miejsc, w pierwszéj źle zrozumianych; skrupulatnie trzyma się ono, możnaby tak powiedzieć, ażeby wywiązać się stósownie do czynności, a wniosków i zdań dotychczas jeszcze nieznanych. Ale z całego składu pożegnania królewskiego poznać można niezaprzeczenie, jedno rozstrzygnienie naprzeciw przeciwnikom ku rządowi, złożonemu z stanów a uzasadnionemu na fundamencie prawnym, t. j., że stany przy ubieganiu się za podobnem urządzeniem nigdy właściwość władzy nie przestąpili i w każdym razie trzymali się skrupulatnie przepisów prawa i prawdziwie byli wiernymi. W całym układzie pożegnania leży, być może bardzo na przyszłość ważne, zaprzeczenie i odrzucenie wszystkich w Prusach, w prawdzie bardzo tylko mało rozpowszechnionym ultra rojalistycznych nieprzyjaciół stanów.

Obecne pożegnanie deputowanych dzieli się, jak pożegnania na sejmach prowincyonalnych na dwie części. 1) Na odpowiedź, co do wyjaśnień zrobionych propozycyi i 2) na odpowiedź na petycyą stanów jak daleko przez oznajmienia z 23. Kwietnia, 1. Maja, 1. 3. i 24. Lipca niezostała rzecz wyjaśniona.

Dziś nie mamy zamiaru, wszystkie punkta rozstrzygnień w pożegnaniu zawartych rozbierać ale naprzód te oznaczyć, które najważniejsze są dla wszystkich, ponieważ w nich idzie o rozwiązanie pytania o formę rządu. Z tego względu ważne są nader odpowiedzie na wyjaśnienia stanów, ażeby zezwolić na pożyczkę ku wybudowaniu pruskiéj wschodniéj kolei i ażeby przyjąć gwarancyą państwa za banki procentowe, które mają być utworzone dla zniesienia ciężarów stałych z chłopskich posiadłości; nakoniec oświadczenie tronu co do wyboru członków Ausszusu z deputowanych. Odpowiedzi przy pożegnaniu, na dopiero wymienione tłumaczenia się stanów, nie zawierają w sobie żadnego nagannego wyrażenia, ani też żadnego zaprzeczania prawa służącego stanom. Co się tyczy kolei żelaznéj wschodniéj przystał tron na odmowną odpowiedź co do pożyczki państwa, która miała się procentować i spłacać z dochodów kolei żelaznéj. Zastrzegł sobie przecież tron dalsze wydać rozkazy ze względu na późniejsze budowanie téj kolei niezapominając o oświadczeniu się stanów i okoniecznem prawie, ażeby państwo miało środki, dla dopomagania innym ważnym koleiom żelaznym, z powodu którego z najmniejszemi wydatkami i względem na czas i położenie rzeczy, dalsze jéj budowanie prowadzonem być ma. Nie masz wcale tu więc o tem mowy, ażeby budowla nazawsze miała być zaniechaną, właśnie, jak gdyby na kare za wytrwałość w charakterze godnym deputowanych prowincyi pruskiéj. Takiego niekrólewskiego pomysłu mogliby najwięcéj dopuścić się mężowie partyi rojjalistycznych, a nie król, który wyższy nad nie wszystkie. Bezwątpienia nie tak szybko pójdzie praca przy budowli kolei, ale później gdyby stany upoważnione i powodami zarazem nakłonione do prędszego budowania, widziałyby się być spowodowane, ażeby zanieść prożbę do tronu o pożyczkę, pewno takowa będzie przyjętą. Ze względu na banki rent tak w pożegnaniu mówi: ponieważ deputowani państwa nie przyjęli wniosku, ażeby kraj wziął na siebie gwarancyą banków rent z posiadłości chłopskich, za pomocą których stałe na ich gruntach ciężary spłaconemi być miały, nie będzie także żadnego zaręczenia w prawach na przyszłość mogących wyjść prowincyaluych na listy od rent, ponieważ takie zaręczenie, chociaż małéj wagi o ile można przewidzieć, co do materyalnéj wartości, jednak co do objętości imiennego znaczenia jest za ważnem, jak ażebyśmy się nie mieli poczuwać być zpowodowanymi, wymagać gwarancyi na to państwa. Zresztą prowincyom, które prosiły o ustanowienie banków rent, każe król względne do tego propozycye przy pierwszém prowincyalnem zebraniu przedłożyć i będzie oczekiwać czyli pozostałe prowincye podobnych nie okażą życzeń. Tak więc przyznanem zostało, że zaręczenie państwa, równie jak pożyczka, wymaga przyzwolenia sejmu państwa. Wrzeczywistości byłoby też bezskutecznem te prawdę zaprzeczać, bo można przewidzieć że majętni ludzie z tego względu zawsze się na stany oglądać będą. Jest jednak bardzo miło, i w pożegnaniu to przyznanie czytać. Wybory członków i ich zastępców porobione z wyborów stanu są w pożegnaniu bez różnicy, czy ze zastrzeżeniem, czy bez niego porobione, potwierdzone przydanem tylko jest ze względu na oświadczenia, niektórych deputowanych złożone w protokułach wyboru, że jak długo korona nie będzie się widzieć z powodowana ażeby ustanowienia z 3. Lutego r. b. zmienić, złączonym Ausszusom i stanom te same prawa, co się tyczy przepisów długów zaciągania pozostaną, jakie im podług wzmiankowanych ustaw i deklaracyi z 24. Lipca r. b. na nie mających wzgląd, służą. Te przydane uwagi niepotrzebują wcale nas niepokoić, jeżeli z całego układu pożegnania nadzieje czerpać możemy, że dla Ausszuszów i dla deputacyi nie będą pewnie żadne propozycye robione, przez któreby mogły przyjść wstyczność z wykładem w protokółach o wybór złożonym i zdaje nam się, że taką nadzieje szłusznie mieć możemy. Rozstrzygnienie ma jeszcze być odłożonem, jak w królewskiem doniesieniu z 21. Lipca oznajmionem zostało; w takim przypadku zostanie ono pewnie na zawsze odłożone, to jest, każde nowe jakie spotkanie się naprzeciw sobie stojących prawnych zdań, będą ile możności unikane. Wszystkie takie komplikacye mają swą moralną niekorzyść, i dla tego jest z pewnością mądrze, ile możności ich unikać, szczególniéj zaś w przypadkach, gdzie ostateczne rozstrzygnienie, tak zawieszonem zostanie. Ze względu na tych, którzy całkiem do wyborów należeć niechcieli, było wyrażoném w pożegnaniu daléj: Ponieważ wybrani deputowani z prowincyi nadreńskich stanu miejskiego do Ausszusów stanów wyborów na nich padłych nieprzyjęli, a wybierający członkowie dla téj odmowy nowych wyborów niechcieli robić, nie będą więc deputowani stanu miejskiego prowincyi nadreńskiéj aż do przyszłego prowincyalnego sejmu zastępców swoich w Ausszuszach państwa mieli. I tu nie masz żadnéj mowy o jakimkolwiek zarzucie za nieposłuszeństwo godne kary: raczéj spokojnie było przyznane niezasłużenie na karę u tych, którzy podług swego sumienia posłusznymi w tym razie być nie mogli i tylko naturalne następstwo oświadczone, że ci, którzy niechcieli należeć do Ausszuszów wyborów pomiędzy wybranemi, nie będą zastępowani. Stósownie do tego będą się musieli na koniec nań przeciwnicy, którzy wczoraj jeszcze tak żywo i na sposób godny kary wyrażali się, uspokoić. Ze względu zaś na wzmiankę, że na przyszłym sejmie prowincyalnem nadreńskim dopełnienie Ausszuszów jeszcze raz przyjdzie do obrad, nie możem tu przewidzieć, jakie zmiany dotychczas zajść mogą, i zupełnie inny skutek jak na sejmie zebranym z wszystkich prowincyi, za zobą pociągnąć. Mamy

jednak nadzieję, że i tutaj będzie można uniknąć ścierania się. W wyjątkowych tutaj a ważnych paragrafach pożegnania stanów państwa przez Najjaśniejszego Pana znajdujemy i powtarzamy to, tak co do treści, jako i wyrażenia nadzwyczajnie ważne rozstrzygnienie, że kwestya prawna obrabiana od stanów w saméj rzeczy jest kwestyą, na którą można pozwolić, które bynajmniéj nienarusza uszanowania winnego i wierności dla tronu; równie rzecz się ma co do konsekwencyi téj kwestyi, jak dalece ono pokazało się u stanów w szczególności zaś przy tak różnem braniu się deputowanych w wyborze Ausszuszów. To pierwsze wyznanie, ta pierwsza decydująca przegrana naszych przeciwników, jest nader ważną. Korona ogłasza się tak więc jako będąca po zagranicami wiadoméj utarczki partyów; chcę ona ażeby i powietrze i światło obydwom zdaniom równo udzielonemi były, zastrzegając sobie bezstronne rozstrzygnienie sprawy pomiędzy walczącymi, w innym czasie, gdy więcéj nabierze doświadczenia co do stanowiska téj walki. Równéj walki nigdy się nie obawiamy. Nie będziem na koronę nalegać nie w swoiem miejscu, o rozstrzygnienie sprawy. Wiemy, że rozstrzygnienie dla korony tym mniéj dwóznaczne pokaże się, im dłużéj jeszcze duchowa walka wśród ludu dłuższy czas sobie saméj pozostawianą zostanie.

Na punkta mniéj ważne pożegnania Najjaśniejszego Pana z dnia 24. Lipca powrócim jeszcze w przyszłym naszym artykule.

Berlin, 11. Sierpnia. — Że życzenie założenia banków prywatnych przez przerobienie na to banku królewskiego nieprzyszło do skutku, potrzeba nam zapewne tylko wspomnieć jako o znanym wypadku; dostały one jednakowoż za pomocą licznych petycyi dotyczących się tego przedmiotu a zanoszonych do zjednoczonych stanów państwa w wielkiéj bardzo liczbie swoje potwierdzenie. Stósownie do doniesień wiarogodnych z opowiadania, zostało nawet siódmemu wydziałowi kuryi trzech stanów, gdy ta przygotowywała się na ułożenie petycyi, co do ułożenia prywatnych banków urzędowe doniesienie zrobione — tak więc rząd nie myśli wcale sprzeciwiać się założeniu banków prywatnych raczéj ma myśl w najkrótszym czasie osobne prawa wydać, jakie mają być zachowywane, gdy na ich utworzenie zezwoli.

— Gdy propozycya królewska na zgromadzeniu stanów, ażeby znieść opłatę od mlewa i mięsiwa, a zaprowadzić na jéj miejsce podatek stały, przez słabość większości deputowanych upadła, nie pozostał rządowi żaden inny środek, ażeby uszczerbek w dochodach państwa, który przez wstrzymanie na niejaki czas opłaty od mlewa zrobił się, powetować, jak tylko na powtór ten podatek zaprowadzić bezwzględnie na to, że stosunek tyle tysiącom tak pożądany ułatwiał wewnętrzny chandel. Stosunek ten, którego nie można było dłużéj zaniedbywać już od 1. t. m. został na nowo zaprowadzony i mlewo podług dawnych przepisów musi znowu być opłacane. Jeżeli wolność wewnętrznego handlu jest równie ważną jak wolność handlu zewnętrznego zrobiliśmy krok wstecz, którego zrównanie po długich latach dopiero może nastąpić będzie mogło. Bariera, która tak nielitościwie miasto od prowincyi przedzielała już prawie do połowy była zniszczoną, mogliśmy słusznie spodziewać się, że całkiem upadnie rząd w tym interesie przewodniczył bardzo odważnie stanom i wymagał od nich na korzyść ubogiéj klasy ludu, bardzo wspaniałomyślnego zdecydowania się, przypuszczając, że nie będą się stany wzdrygać dla korzyści swoich potrzebnych współobywateli wielki ciężar dla całego kraju znieść. Ale tak daleko nie sięgał liberalizm owych panów, i jeżeli Hanseman utrzymuje, że gdzie o debata pieniężne chodzi łagodność ustaje, można też nie mniéj śmiało powiedzieć, że gdzie idzie o danie pieniędzy tam ustaje liberalizm.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Królestwo Polskie.

Warszawa, d. 2. Sierpnia. — Rada administracyjna, na posiedzeniu swojém dnia 11 (23) Lipca r. b., udzieliła Hermanowi Rothblatt pięcioletni list przyznania wynalazku na instrument do stawiania baniek, zwany banicznikiem czyli skarifikatorem.

Doszło do wiadomości władzy wyższéj, iż niektórzy spekulanci szczególniéj starozakonni, korzystają z niewiadomości włościan i innych mieszkańców królestwa, zakupioną po zniżonych cenach w cesarstwie monetę ze stemplem rewolucyjnym i krakowskim, tudzież wytartą, która z kursu usuniętą została, puszczają w obieg królestwa po cenie nominaléj, dając oną po większéj części włościanom i rzemieślnikom, przez co klassę tych ludzi na znaczne straty narażają, które dotkliwszemi stają się jeszcze dla nich przy obecnéj drożyznie produktów. Dla zapobieżenia temu, w ponowieniu rozporządzeń swych co do nieprzyjmowania w kasach billonu wytartego oraz ze stemplem rewolucyjnym i krakowskim, kommisya rządowa spraw wewnętrznych i duchownych, reskryptem z dnia 3 (15) b. m. i roku, z mocy rozkazu J. O. księcia namiestnika królestwa, ponowiła ostrzeżenie, ażeby rzeczonéj monety, jako z kursu wywołanéj w zupełności nieprzyjmowano, gdyż ta żadnego kursu nie ma i do żadnego użytku posłużyć nie może.»

Nowiny z Kaukazu. — Samurski oddział, wyruszywszy ze wsi Ułuczur, wszedł 20. Czerwca na wyniosłość Turczydacha dla poprawienia zdrowia wojsk. Główny ten cel osiągnięty został w zupełności i według wiadomości z dnia 8 Lipca, głównodowodzący czekał tylko na ustanie cholery w lezgińskich wsiach między Awarskim i Kara-Kojsu, ażeby rozpocząć nowe przeciw nieprzyjacielowi działania.

W oddziale dagestańskim, w Temir-Chan-Szura i Czyr-Jurt, od kilku dni już nie było nowych chorych na cholerę, lecz znaki epidemii zjawiły się na płaszczyznie kumykskiéj i na przodowéj czeczeńskiéj linii.

Na prawém skrzydle linii kaukazkiéj i na wschodnim brzegu morza czarnego, wszystko było spokojne i cholera nie ukazywała się.

### Francya.

Paryż, dn. 14. Sierpnia. — Pan Thil urzędownie zamianowany został prezydentem kamery przy sądzie kassacyjnym. — Niespokojności na przedmieściu St. Antoin niepowtórzyły się. — Kongres uczonych dla Francyi dnia 12. Września piętnaste swe posiedzenie rozpocznie w Tours. — Instrukcya dotycząca się kolei żelaznéj w Meaux twra ciągle jeszcze. Sędzia instrukcyjny rozkazał kilka deputowanych pozwać. — Pan Sherbette niechciał w sprawie téj w własności swéj jako deputowany, żadnych robić zeznań, ktoreby może uczynić mógł. Sędzia przyznając mu słuszność, prosił go tylko o powiedzenie tego, co jako człowiek prywatny wiedzieć by mógł, na co pan Sherbette oświadczył, że nic niema do powiedzenia. Na tém skończyło się posiedzenie — Konsul jeneralny w Tunis, wrócił znów na miejsce swe. Powrót jego tłumaczą znów jako stojący w związku z rozruchami jakie w obwodzie tym powstały.

Kuryer francuzki zwraca uwagę na to, że Anglicy na przeciwko Cherbourg, niedaleko od przylądka de la Stogne na małéj wysepce Aureguy, która od wieków była dla okrętów schronieniem przed burzą, ogromny port wojenny założyć chcą. Podług własnego ich zapewnienia będzie on drugie Gibraltar, a na uskutecznienie zamiaru tego wyznaczono milion funtów szterlingów.

W każdym razie dziwić się trzeba z jaką skwapliwością Anglia zabezpieczeniem swém się trudni.

Dnia wczorajszego odbyła się w Sorbonie uroczystość rozdawania nagród uczniom z zakładów paryskich i wersalskich; przy któréj minister oświecenia pan Salvandy, jako wielki mistrz uniwersytetu, piękną miał mowę, w któréj uczniom wskazał powinności ich obywatelskie i przywileje wyliczał, których pod liberalnem rządem francuzkim używają. — Synowie pana Guizot i Wiktora Hugo kilka otrzymali nagród, a Guizot i Biskup Algieru byli przy uroczystości téj przytomnymi.

Union monarchique pisze, że jeneralny dyrektor poczty Dejean i minister skarbu Damon w ostatnich dniach po kilka razy nagle w czasie przyjścia i odejścia poczty weszli do biora poczty, ażeby się własnemi oczyma przekonać o czynności urzędników. Wyrazili zupełne swe zadowolenie z szybkości i czynności służby.

Journal des Debats pisze z Bologni: Mieszkańcy Ferrary, pomimo załogi austryackiéj dzień śmierci braci Bandiera uroczystém obchodzili nabożeństwem żałobném, równie jak już w Bologni i Pizie się stało.

Z Konstantynopola zaś donosi, że pomiędzy albańskiemi powstańcami znajdowało się dwóch Rossyan z paszportami tureckiemi. Poseł rossyjski reklamował ich jako poddanych rossyjskich, lecz dywan żądaniu temu zadosyć uczynić nie chciał. Wielu jest tego zdania że to szpiegi.

### Anglia.

Londyn, d. 12. Sierpnia. — Wczoraj wieczorem opuściła królowa z księciem Albrechtem i dwoma najstarszemi dziećmi, księciem Wales i następczynią tronu, w towarzystwie księcia i księżnéj Norfolk i reszty dworu swego, przy huku dział z Coves-Castle Osbornehouse i udała się na jachcie królewskim »Wiktorya i Albrecht« do Szkocyi. — Okręty parowe »Fairy,« »Blak-Cagle,« »Scourge,« »Undine,« i »Sarland« towarzyszyły im.

Królowa nocowała na okręcie w przystani Yarmouth, a dziś rano udała się w dalszą podróż.

Rezultat wyborów do dziś dnia podobno następujący: obrano 323 liberalnych, 103 zwolenników Peela i 195 protekcyonistów, — w taki sposób (jeżeli NB klassyfikacya dziennika Globe jest dobrą) mogłoby ministeryum tymczasowo z pewnością rachować na większość 30 do 40 głosów.

Wybory coraz daléj postępują. — W Middleser obrano lorda R. Grosvenor a pana R. Osborne w Poll znaczną większością głosów; równie i pana Hume obrano w Montrose powtórnie.

Dziennik Mark Lane Expresl pisze że wiadomości o żniwach z obwodów rolniczych nie zupełnie jeszcze się zgadzają. Jęczmień i owies udał się bardzo dobrze, ale za to pszenica średnia tylko, a groch zupełnie się nie udał. — Wiadomości o kartoflach bardzo niepocieszające: w wielu miejscach choroba się znów pokazała, a tak lękają się, że dla braku kartofli, ceny zboża wysokie będą.

Zdaje się przecież, że rachunek podobny bardzo łatwo zawieść może, nowy bowiem parlament pod tytułem »liberalni« tak różnorodne żywioły zawierać będzie, iż niepodobną jest rzeczą wiedzieć, wiele z nich za ministeryum Lorda John Russel a wielu przeciw niemu będzie.

Brak pieniędzy coraz bardziéj czuć się daje, szczególniéj przecież towarzystwa kolei żelaznych poznały, do czego prowadzą ogromne i nierozważne zakłady. — Wiele towarzystw powzięło zamiar puszczenia w obieg

obligacyi sześcioprocentowych zahypotekowanych na kolejach. — Że przecież prawo tylko 5° za hypoteki gruntowe brać pozwala, poczęły towarzystwa tych kolei wydawać obligacye 5procentowe zahypotekowane na kolei; ażeby znaleść takich, którzyby je brali, pozwalają sobie odciągać zaraz od kapitału jeszcze 5, 6 a nawet 7 procent, — tak że biorący obligacyą na 1000 talarów płaci tylko 950 albo 930 talarów — Upowszechniło się zatém życzenie, ażeby dla zapobieżenia niedostatkowi temu pieniędzy zwołać na kongres akcyonaryuszów wszystkich kolei angielskich, w celu naradzenia się nad środkami zaradczemi. — Już teraz mówią o propozycyi odłożenia budowy wszystkich kolei ubocznych tak rozpoczętych jak rozpocząć się mających aż do dwóch lat, a to ażeby przez to zapobiedz tak ogromnym ofiarom przy pożyczaniu pieniędzy. Jeżeliby zaś towarzystwa kolei żelaznych z własnéj woli do tego się nakłonić nie dały, Spodziewać się trzeba, że wkrótce parlament zostanie zwołanym, ażeby ich zmusić do przyjęcia środka tego, którzy bezwarunkowo dla dobra kraju i stósunków jego pieniężnych jest koniecznym.

Z Plata dochodzą nas wiadomości zupełnie z sobą sprzeczne. — Podług listów handlowych z Buenos-Ayres z dnia 10. Czerwca, miał Rosas propozycyi posłów angielskiego i francuskiego ostatecznie nie przyjąć. — Times pisze z Montevideo, że zaszły trudności, co się tyczy ściągnienia wojska argentyńskiego z obwodu Montevideo; tymczasem okręt Priscilla z Rio przywiósł wiadomość, że z panem Rosas układy jeszcze nie ukończone, żąda on bowiem, nim propozycye mu zrobione przyjmie, odstąpienia wysp Falklandzkich i 4 miliony dolarów na wynagrodzenie strat.

Flotylla rossyjska z Wielkim Księciem Konstantynem odpłynęła znów do Kronstadt.

Dnia wczorajszego umarł czcigodny katolicki biskup londyński, Dr. Griffiths; przymioty jego szlachetne, zjednały mu powszechną miłość i szacunek.

## Niderlandy.

Haaga, dn. 11. Sierpnia. — Minster spraw wewnętrznych zamknął w dniu dzisiejszym w imieniu króla posiedzenie mową następującą:

Panowie! Z rozkazu królewskiewskiego stanąłem pomiędzy wami, aby wam oświadczyć, że prace posiedzenia tego ukończone. — Nie brakło na liczbie i rozmaitości ich, a prawa które w liczbie 41. na posiedzeniu tegorocznym przyjętemi zostały, — wielki i ważny wpływ wywrą na rozwinięcie się ojczyzny naszéj. — Prawo jedno z obcéj na naszą zaszczepione ziemię, z niderlandzkiéj księgi praw wykryśliliśmy. — Jakie honoraryum notarjuszom za ich prace ma się należeć, oznaczyliśmy. — Co się tyczy zaginionych tytułów długu państwa, przyjęto zasady stósowne i sprawiedliwe dla wierzycieli.. — Prawo z dnia 29. Grudnia 1835. tyczące się podniesienia rolnictwa zniesione, a nowe na miejsce jego ustanowione. — Pierwsza księga prawa karnego ukończona, przez co położony został kamień węgielny, na którym wzniesie się gmach prawodawstwa narodowego. — Przez drogość żywności nadzwyczajną zwiększone koszta utrzymania więźniów, kolonii dobroczynnéj i marynarki państwa, zakryte. — Nowe rozporządzenia tyczące się ustanowienia kilku nowych funduszów wydane, w końcu budżet wydatków na dwa następne lata panowie zgodnie z wolą rządu ustanowili, i przyczynili się przez to wiele do dobra ojczyzny. — W imieniu zatém króla ogłaszam sejm niniejszy za ukończony.

J. K. M. Książę Fryderyk Niderlandzki, z podróży swéj tu przybył.

Książę Henryk Niderlandski wypłynął dnia 10. Sierpnia z przystani w Vliessingen na fregacie »Prinz von Oranien«

Haaga, dnia 15. Sierpnia. — Sessya drugiéj izby, jedna z najszczególniejszych od roku 1830. nakoniec ukończoną została. Wielkie mają nadzieję w niéj ludzi a znajdujemy się na tém samém stanowisku, na końcu rozpraw, na jakiém byliśmy początkowo. Religijnych uczuć, nienawiść, jakto często w świecie bywa, było kamieniem obrazy. Większość protestantów chciała otrzymać pierwszeństwo przed mniejszością katolików, mniejszość zaś katolików, chcąc się na to zemścić, połączyła się z ministerium przeciw swemu przekonaniu, i była powodem do przyjęcia budżetu dwuletniego, który bez głosu deputowanych limburskich i północnéj Brabantyi niebyłby przyjęty. Jako skutki nienawiści protestantów doznawać teraz będzie kraj dwuletniego uciemiężenia. Utrzymują, że ministerium już naprzód rachowało na skutki, jakie wynikną z opuszczenia w sprawie kryminalném Plaut, ażeby przez niezgode izb zwyciężać. Organ partyi katolickiéj powtarza nieustannie, że głosem budżetu jest protestacya mniejszości pokonanéj w debatach o Plaut naprzeciw partyi przemagającéj protestanckiéj. — Przy debatach o głosowanie i wybory przeważyli przeciw gabinotowi deputowani Limburga i północnéj Brabantyi, ponieważ wiedzą, że tylko zmiana reformy wyborów może ich od przewagi protestanckiéj w izbach uratować. Nie można wcale brać za złe katolikom, że protestują przeciw temu bezwzględnemu ich lekceważeniu, którego doznają jako zastępcy państwa, ale trzeba żałować, że się to dzieje, ze szkodą kraju

## Niemcy.

Ulm, dn. 7. Sierpnia. — Nakoniec w przeciągu tego tygodnia zostało śledztwo ukończone w skutek niespokojności z dn. 1. Maja, przedsięwzięte ogromne folianty akt zostały oddane do senatu kryminalnego królewskiego sądu; inkwirenci odjechali, po przepędzeniu na śledztwie, jak ogólnie utrzymują, trzech miesięcy niesłychaną pilnością przy swojém nie bardzo miłém urzędowaniu. Nic dziwnego, oczywiście, że przy sposobie, jakiego używają przy inkwirowaniu i przy wielkiéj liczbie osób, które potrzebowano wysłuchać, tak długi upłynął czas. Liczba oskarzonych wynosi prawie dwieście osób, a podejrzanych przeszło 100. W obecnym jednak momencie tylko trzydzieści kilka osób siedzi, obcych, albo takich, które kaucyi stawić nie mogły. Jeszcze nie jest pewném, jak sąd ciężkie wykroczenia, jakie się pokazały przy tych śledztwach będzie uważał; być może, że przy niektórych z nich do publicznego rozstrzygnienia sprawy przyjdzie, które postępowanie w takim razie nawet po za murami Ulmu interesowaćby mogło ogół. W takim przypadku ostatecznego wyroku sądu długo jeszcze oczekiwać można. Jeżeli jednak sąd miałby powód, ażeby całą tę czynność brać łagodnie, wkrótce można się spodziewać wyroków. W każdym przecież przypadku pokazuje się i tu widocznie, jakby był do życzenia jakikolwiek środek, któryby przyspieszył postępowanie jedno, a wprzypadkach możności nawet publicznego postępowania dozwalał.

Monachium, d. 11. Sierpnia. — Docentowi Dr. Sepp przy końcu jego prelekcyi uczniowie oddali wieniec z kwiatów. Uderzającą to jest rzeczą, że w raportach pism publicznych o szkołach bawarskich, zawsze są tylko czasy wzmiankowane, w których Abel na czele ministeryum stał, chociaż reakcye co do zmiany szkół zaprowadzonych za króla Maksymiliana, które wprawdzie za przeszłego ministeryum najwyższy punkt osięgły już od roku 1825. krok w Bawaryi były rozpowszechniane. Jak potężnym już był panjący duch w dawniejszych czasach pokazał to Jakób, który w roku 1807. był w Monachium, w swoich Personalle, Lola Montez przybył a znowu 8. m. b. do Monachium.

Wajmar, d. 11. Sierpnia. — Rozkaz ministeryalny z 27. Lipca nakazuje władzom do inkwirowania przeznaczonym, każdą razą bardzo skrupulatnie zastanawiać się, czy u zostających w śledztwie, winno zarazem nastąpić przyaresztowanie, ażeby zbytecznych aresztowań uniknąć, im większe są, często nawet całkiem bez stosunku z karą zbrodni, o którą oskarzono z aresztowaniem połączone niekorzyści dla oskarzonego, i im więcéj przy tém koszta powiększają się za utrzymanie. Do tego dołączony jest drugi ministeryalny reskrypt, który władze prawnicze zobowięzuje, ażeby do wyroków zawsze dołączali powody na których się uzasadniają.

## Szwajcarya.

Bern, dn. 12. Sierpnia. — Wczorajsze debata dziennych posiedzeń, dopiero o godzinie 6. w wieczór ukończone zostały, trwając już od 9. godz. zrana i ten sam przedmiot przedłożenia komissyonalne ze względu na uzbrajanie się związku częściowego już przez dwa podrzedzające dni w długich bardzo posiedzeniach były rozbierane. Rozstrzygnienie sprawy z 12 głosami mówi za przyjęciem wniosków wszystkich trzech paragrafów. Propozycya pośrednictwa miasta Basel od nikogo nie była milej przyjętą. Odrzucenie wszystkich wniosków na mocy odłączenia się i układów, otrzymało głosy siedmiu pojedyńczych stanów i niemniéj głos z Neuchatel, gdy Appenzell te czynność ad referendum przyjęło. Dyskussye były wczoraj nadzwyczajnie żywe, nawet tak, jak gdyby do walki przyjść miało. Poseł, ze Szwyc wyzwał pośrednio posła z Tessin (pułkownik Laviri), a ten równie pośrednio odpowiedział przez w mięszanie się w sprawę pojedynkową. Teraz trzeba mieć wiarę, która góry może przenosić, ażeby nie wierzyć w bliski bardzo wybuch naprzód drażnieniem nadgranicznem, a potém otwartym napadem na teritorium związku cząstkowego. Na granicy pomiędzy Lucerną a Bern jak wczoraj urzędownie władzy związkowéj doniesiono palisadują w poprzek gościniec, wśród palisad, zaś mocna jest nader brama, i w nocy znaczną obsadzona wartą. Z Angli miała nadesłaną być nota do władzy przewodniczącéj i ma się zupełnie zgadzać z zdaniem Francyi.

## Włochy.

Ludwik Domenikoni, na czele słynniejszych artystów scenniczych rzymskich, przedłożył jgo. św. papieżowi Piusowi, plan do zreformowania teatru włoskiego, dążąc głównie do tego aby mianowicie w dramacie tłumaczenia zagranicznych utworów powoli wyrugować i godny repertuar narodowy utworzyć. W tym celu mają autorowio włoscy znaczne premje mieć wyznaczone. Papież zatwierdził ten plan i pozwolił aby zawiązane przez Domenikoni'ego towarzystwo artystów dramatycznych, rzymskiem nazywało się. W przeciąga dni kilku zebrano drugą subskrypcyą 9000 skudów na poparcie tego użytecznego przedsiewzięcia.

# ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Niedawno stary wice-król Egipktu wydał rozkaz, ażeby cała ludność muzułmańska tamtejszego rodu, jakiegobąć stanu w Aleksandryi, użytą była do robót przy fortecy. Przyczyną tego momentalnego w gniewie wydanego rozkazu było następujące zdarzenie: »Kazał on był wybrać 40 wychowańców z różnych familii, którzy mieli na koszt jego być w Paryżu edukowani, w tem dowiaduje się z wielkiém zmartwieniem, że wiele rodziców z niższéj klasy ludu, a zapalonych fanatyków użyły różnych wybiegów, aby ich dzieci nie oddalały się do kraju niewiernych. Z wściekłością kazał zawołać przed siebie rodziców i nazwał ich wszystkich glupiem bydłem niewartem jak tylko pracować jak bydlęta i powyższy rozkaz wydał na winnych i niewinnych, ale go na drugi dzień cofnął.

### OBWIESZCZENIE.

Zastawy przy tutejszym domu zastawnym, w miesiącach Styczniu, Lutym i Marcu r. b. przepadłe a niewykupione, publicznie sprzedane będą w terminie dnia 27. Października r. b. przed południem od 9téj do 12stéj godziny na Ratuszu.

Poznań, dnia 9. Lipca 1847.

Magistrat.

### SPRZEDAŻ KONIECZNA.

*Sąd Ziemsko-miejski w Poznaniu* pierwszego wydziału, dnia 22. Maja 1847. r.

Nieruchomość Agnieszki z Bagnowskich Miaskowskiéj, po pierwszym mężu owdowiałéj Pislewskiéj i jéj małżonka Wojciecha Miaskowskiego, tu w Poznaniu na przedmieściu Chwaliszewskiém pod liczbą 59. leżąca, oszacowana na 6519 Tal. 8 sgr. 10 fen. wedle taxy, mogącéj być przejrzanéj wraz z wykazem hypotecznym i warunkami w Registraturze, ma być dnia 7. Stycznia 1848. r. przed południem o godzinie 11téj w miejscu zwykłém posiedzeń sądowych sprzedaną.

Niewiadomi z pobytu wierzyciele, Błażéj Bagnowski i Kasper Bagnowski, lub ich prawni następcy, zapozywają się niniejszém publicznie.

### SPRZEDAŻ KONIECZNA.

*Sąd Ziemsko-miejski w Wągrówcu.*

Folwark wieczysto-dzierzawny Kaliszany, do małżonków Ur. Kurczewskich należący, na 12,156 Tal. 4 sgr. 5 fen. oszacowany, ma wedle taxy w Registraturze naszéj wraz z wykazem hypotecznym i warunkami do przejrzenia znajdującéj się, dnia 10. Stycznia 1848. przed południem o godzinie 10téj w miejscu zwykłém posiedzeń sądowych być sprzedanym.

Niewiadomi sukcessorowie resp. następcy hypotecznego współposiadacza rzeczonego folwarku Ur. Jana Markowskiego, jako też z pobytu niewiadomi wierzyciele resp. tychże cessyonaryusze, jako to:

*a.* sukcessorowie Franciszek i Maryanna Kurczewscy względem zahypotekowanych pod Rubr. III. Nr. 4., 400 Tal. wraz z prowizyą po 5 od sta,
*b.* niewiadomi sukcessorowie Administratora Antoniego Kaus z Damasławka względem zapisanych pod Rubr. III. Nr. 11. 200 Tal. wraz z prowizyą i względem 20 Tal. dawniejszéj prowizyi,
*c.* niewiadomi sukcessorowie Antoniego Eichaust z Prusiec względem zapisanych pod Rubr. III. Nr. 18. 100 Tal. i 215 Tal. wraz z prowizyą,

zapozywają się niniejszém na tenże termin.

Tak też i wszyscy niewiadomi pretendenci realni wzywają się, ażeby się pod unikniemiem prekluzyi zgłosili najpoźniéj w terminie oznaczonym.

Wągrowiec, dnia 30. Kwietnia 1847.



| Ceny targowe w mieście Poznaniu. | Dnia 20. Sierpnia 1847. r. od Tal. | sgr. | fen. | do Tal. | sgr. | fen. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pszenicy szefel | 2 | 15 | 7 | 2 | 28 | 11 |
| Zyta dt. | 1 | 18 | 11 | 1 | 25 | 7 |
| Jęczmienia dt. | 1 | 1 | 1 | 1 | 5 | 7 |
| Owsa dt. | — | 16 | — | — | 20 | — |
| Tatarki dt. | 1 | 14 | 5 | 1 | 19 | 4 |
| Grochu dt. | 1 | 14 | 5 | 1 | 23 | 4 |
| Ziemniaków dt. | — | 17 | 9 | — | 18 | 9 |
| Siana cetnar | — | 27 | 6 | 1 | — | — |
| Słomy kopa | 5 | — | — | 6 | — | — |
| Masła garniec | 1 | 25 | — | 2 | — | — |